

Клифърд Саймък

Призракът на един модел
„Т“

Прибираше се вкъщи, когато отново чу шума на модел „Т“. Не беше звук, който можеше да събърка и не за първи път го чуваше в далечината по пътя. Макар че това му се виждаше доста чудно. Доколкото му бе известно, никой наоколо не притежаваше модел „Т“. Беше чел някъде, най-вероятно в някой вестник, че старите коли като модел „Т“ се продавали доста скъпо, макар че защо трябваше да е така, той не разбираше. При всичките лъскави и шикозни коли днес, кой щеше да поиска да има модел „Т“, ако не му хлопаше дъската?! Но в този побъркан свят днес, всичко можеше да се случи... Не беше както едно време. Но онези дни отдавна бяха минало и човек трябваше да приеме нещата такива, каквито бяха сега по възможно най-добрия начин.

Бред затвори бирарията рано. Нямаше къде другаде да отиде, освен да се прибере вкъщи. Обаче откакто умря милият Баунс, изпитваше страх да остава у дома. Баунс наистина му липсваше. Двамата се бяха разбирали направо отлично повече от двадесет години, но сега след като старото куче вече го нямаше, къщата бе някак самотна и пуста.

Той вървеше по мръсния, черен път в края на града, ровейки с крака в праха и подритвайки буците пръст. Беше вече нощ, а бе почти толкова светло, колкото през деня. Над върховете на дърветата се виждаше пълната луна. Самотните, откъслечни църкания на шурците оповестяваха края на лятото. Вървейки по пътя, той си припомни онзи модел „Т“, който имаше, когато бе още млад и зелен и как бе прекарвал часове под сайванта, преслушвайки мотора ѝ, макар един господ да знаеше, че колите модел „Т“ изобщо нямаха нужда от преслушване. Беше такава проста машинария, за каквато човек не би могъл и да мечтае дори. И въпреки известна техническа отмъстителност, тя бе най-вярната кола, която някога бе съществувала. Закарваше те някъде си, после те връщаше и това бе всичко. А и в онези дни какво повече можеше да иска човек? Калниците ѝ тракаха, твърдите ѝ гуми подскачаха по неравния път, понякога, на баир, не искаше да запали, но ако човек знаеше как да се отнася към нея и как да я помоли, тя никога не му създаваше главоболия.

Това бяха дните, в които всичко бе така просто като един модел „Т“.

Тогава нямаше нито данъци върху дохода (обаче като се замислеше по този въпрос, той установяваше, че за него лично данъкът върху дохода никога не бе представлявал голям проблем), нито социално осигуряване, което ти отнемаше част от заплатата, нито лицензи за това или за онова, нито закони, повеляващи дадена бирария да бъде затворена в

определен час... Тогава се живееше лесно. В онези дни човек просто се справяше по възможно най-добрия начин и никой не му казваше какво трябва да прави, нито пък се опитваше да му пречи.

Изведнъж осъзна, че буртенето на модел „Г“ все повече и повече се усилва, макар че той сигурно бе погълнат твърде много от мислите си и не бе обърнал внимание в началото. Сега обаче, ако съдеше по звука, колата сигурно беше точно зад него и макар да знаеше, че е само плод на въображението му, той осъзна все пак, че звукът бе толкова естествен и толкова наблизно, че трябваше да отскочи встрани, за да не бъде блъснат от автомобила.

Колата се изравни с него и спря. Стоеше там, истинска като самия живот и всичко си ѝ беше на мястото. Дясната предна врата (всъщност единствената врата отпред, тъй като отляво нямаше) щракна и се отвори... просто се отвори сама, защото в колата нямаше никой. Това, че вратата се отвори сама изобщо не го изненада. Доколкото си спомняше, никой, който притежаваше модел „Г“, не можеше да задържи предната врата да не се отваря. Ключалката ѝ бе най-обикновена и всеки път, когато автомобилът подскачаше (а много рядко имаше случай, в който той да не подскача, предвид състоянието на пътищата по онова време, твърдостта на гумите и устройството на амортизаторите)...та всеки път, когато колата подскачаше, проклетата предна врата се отваряше.

Този път обаче (след всичките тези години) в начина, по който тя се отвори, имаше нещо по-особено. Имаше сякаш някаква покана... вратата не зейна бездушно, а се отвори с апломб, като че ли го подканяше да влезе вътре.

И така той влезе в колата и седна в свободната предна седалка отляво. Веднага щом влезе, вратата се затвори и автомобилът потегли, продължавайки пътя си. Той започна да се примъква към шофьорското място, защото там нямаше никой. Наближаваше завой и някой трябваше да насочи колата така, че да вземе завоя. Ала преди да успее да докосне волана, автомобилът зави така, както би го направил с шофьор зад кормилото. Той седеше слисан и не посегна повече към волана, а завоят бе преодолян без каквото и да е колебание. Зад завоя се показва дълго и стръмно възвишение. Моторът здраво изрева, набирайки нужната скорост, за да изкачи стръмнината.

Най-смешното нещо, казваше си той, все още свит до кормилото, но не смееш да го докосне, беше това, че знаеше пътя наизуст и по него нямаше нито завой, нито възвишения. Пътят беше съвсем прав около пет километра, преди да стигне до „Ривър Роуд“ и по него нямаше ни

завой, ни чупка, а още по-малко пък възвишение. Обаче завой имаше и току-що бяха минали. Имаше и възвишение, защото колата изведнъж намали скоростта си, изкачвайки стръмнината и превключвайки на първа.

Той полека се изправи и се отпусна върху седалката, защото бе съвсем ясно, че този модел „Т“ по някаква причина изобщо нямаше нужда от шофьор... а може би дори се оправяше по добре без шофьор. Автомобилът сякаш знаеше къде отива, а то според него беше много повече от онова, което той знаеше, защото, макар и бегло позната, местността, която виждаше наоколо изобщо не беше земята на Уилоу Бенд. Тя бе неравна и хълмиста, а градчето Уилоу Бенд бе разположено в равната, мочурлива земя на реката и нямаше никакви неравности или хълмове, докато човек не стигнеше далечните скали, извисили се над долината.

Той свали шапката си и остави вятъра да разроши косата му. Нищо не можеше да попречи на това, тъй като гюрукът бе смъкнат. Колата се изкачи на върха на възвишението и започна да се спуска надолу, следвайки внимателно зигзагообразния път, виещ се по склона на хълма. Щом тръгна надолу, моторът бе изключен по някакъв начин (точно както постъпваше и той, когато караше своя модел „Т“). Цилиндриите потркваха и почукваха приятно и двигателят се поохлади.

Когато колата зави остро над някаква черна и дълбока пропаст, разположена между хълмовете, той долови сладникавия мирис на мъгла. Миризмата събуди в него стари спомени и, ако не бе убеден в противното, би си помислил, че е в земята на своята ранна младост. Защото там, където бе отраснал, сред гористите хълмове, мъглата изпълзваше от речната долина в летните вечери и донасяше ухание на зряла пшеница от нивята, на цъфнала детелина от пасищата и много други аромати, изтръгнати от недрата на тлъстия и плодороден чернозем. Но това не би могло да е земята на неговото юношество, защото тя беше далече и до нея имаше поне един час път. Обаче къде ли се намираще все пак, питаше се той, озадачен. Такава земя в близост с градчето Уилоу Бенд не съществуваше.

Колата остави хълма зад себе си и радостно запърпори по пътя, пресичащ долината. Мина покрай една ферма, сгушила се в основата на някакъв хълм. Два прозореца в къщата светеха, хвърляйки весели отблясъци, а встрани се виждаха тъмните очертания на обора и кокошарника. Показа се куче и ги залая. Тук нямаше други къщи, макар че в далечината по отстрещните хълмове бе забелязал тук там да мигат светлинки, които сигурно бяха ферми. Не бяха срещнали други коли. Обаче като се

замислеше човек, това не бе чак толкова странно. Тук в земята на фермите винаги имаше работа вечер, а и хора, които бяха на крак от ранни зори, обикновено си лягаха рано. С изключение на съботите и неделите, през другото време пътищата не бяха много оживени.

Колата модел „Т“ зави и изведнъж отпред блеснаха ярки светлини, а когато се приближи още, той чу музика. Във всичко това имаше нещо отдавна познато и то глождеше съзнанието му, ала не можеше да каже защо му се струва познато. Колата сви към ярките светлини, забавяйки ход. Сега ясно се виждаше, че това е танцуваден салон. В предната част имаше дълги върволици от разноцветни електрически крушки, а други крушки блестяха от върховете на високите пилони, ограждащи паркинга. През осветените прозорци се виждаха танцьорите... и той осъзна, че музиката, която чуваше сега, не бе слушал повече от половин век. Моделът „Т“ паркира умело до един спортен максуел. „Спортен максуел ли?!“, изненада се мислено той. От години по пътищата не се срещаха максуели. Симпатията Върдж имаше максуел на времето – тогава, когато и той караше своя модел „Т“. „Колко ли отдавна беше това?!“ Опита се да си спомни фамилията на Симпатията Върдж, но не можа да се сети. Напоследък имената сякаш му се губеха. Малкото му име беше Върджил, но приятелите му го наричаха Върдж. Спомни си, че бе много близък с Върдж. Ходеха заедно на танци, пиеха контрабандно уиски, играеха на тото, ухаждаха момичета – всичко каквото правеха двама млади мъже, когато имаха време и пари.

Той отвори вратата и излезе от колата. Чакълът изхруска под краката му. Точно този звук отключи спомена му и тогава се сети кое е това място – разбра защо му се стори толкова познато в началото. Той замръзна на мястото си. Беше като ударен от гръм, когато изведнъж разбра къде е, съзирайки призрачните очертания на разлистените брястове, възправи се от двете страни на огромната тъмна сянка на салона. Поглъщаше с поглед очертанията на стръмните възвишения – тези форми му бяха познати. И както стоеше там, напругайки слух, той изведнъж чу гъргоренето на водата спускаща се от височините, която течеше по дървения канал и пълнеше дървеното корито встрани от пътя. Сега то се разпадна, ненуждо и забравено, защото години преди това автомобилът бе изместил превозните средства, теглени от коне.

Той се обърна и седна разтреперан върху стъпалото на стария автомобил. Очите му не го лъжеха; нито пък слухът. Ясно бе чул ромона на течащата вода. Беше го чувал твърде често в ония години, за да го сбърка сега... а също и исполинските брястове, очертанията на хълмовете,

чакълестата настилка на паркинга, дългите редици от цветни крушки, закрепени над входа на танцувалния салон... Като се вземеше всичко предвид, то не можеше да означава друго, освен че той бе пренесен по някакъв начин в „Биг Спринг Павилиън“. „Но това беше преди повече от петдесет години, когато бях гъвкав и млад, когато Симпатията Върдж караше своя максуел, а аз своя модел «Т»!“

В гърдите му се надигна вълнение, което надделя над изненадата му и чувството му за нелепост и абсурд. А това вълнение бе също толкова необяснимо, колкото самото място и фактът, че той беше отново там. Изправи се и прекоси паркинга, чувствайки как грубият чакъл се хлъзга, мърда и хрущи под краката му. Усещаше странна лекота в тялото си – онази младежка лекота, която с години не бе чувствал. Музиката достигаше до него все по-силна и по-силна и той изведнъж се завъртя и понесе в такт с нея. Не беше като онази музика, която обичаха младежите днес – цялата тази врява, усилена многократно от всякакви видове електрически изобретения! Не беше само стържене без мелодия и ритъм – всичката измет, която караше човек да стиска зъби, а младите малоумници да изцъклят погледи. Тази тук беше истинска музика с ритъм и такт. С нея хората можеха да танцуват и тя притежаваше някаква нетленност, която не се срещаше в съвременните песни. Партията на саксофона се чуваше ясно и силно. Кой си спомняше днес за саксофона?! Обаче сега саксът бе тук и музиката бе истинска, а светлините над входа се поклащаха от ветреца, дошъл откъм долината.

Тъкмо да влезе и изведнъж се сети, че салонът не беше безплатен. Накани се да извади малко дребни пари от джоба си (толкова, колкото бе останало след всички онези бири, изпити при Бред), когато внезапно забеляза мастиления знак на печата върху опакоето на дясната си ръка. Така правеха тогава, спомни си той – отбелязваха, че си платил като ти слагаха печат на ръката. Показа ръката си на човека, застанал до входа и влезе вътре. Салонът беше по-голям, отколкото бе в спомените му. Оркестърът бе разположен върху висок подиум от едната страна на дансинга, претъпкан с танцуващи.

Години сякаш се смъкнаха от гърба му и всичко бе, както си го спомняше. Момичетата бяха облечени в красиви рокли. Нямаше нито една в дънки. Младежите носеха вратовръзки и сака. В поведението им се долавяше свян и жизнерадост, които отдавна бе забравил. Саксофонистът се изправи, а инструментът му заизвива самотно, изплаквайки мелодията. Изведнъж в салона се възцари някакво вълшебство, каквото според него вече не съществуваше.

И той се потопи във вълшебството. Без да осъзнава в началото какво прави и изненадан, когато все пак го осъзна, той се появи в средата на дансинга, затанцува сам, затанцува в едно с другите двойки, споделяйки с тях магията на този миг... станал част от него след всичките години на самота. Ритъмът на музиката изпълни целия свят, а целият свят се смали, превръщайки се в център на дансинг. И макар да нямаше партньорка, въпреки че танцуваше сам, той си спомни всички момичета, с които някога бе танцувал.

Някой сложи тежка десница върху ръката му, а друг някой каза: „О, за бога! Я оставете стареца на мира! И той иска да се весели като всички нас.“. Тежката десница се смъкна от рамото му, а притежателят на десницата полетя и се просна върху дансинга. Изведнъж настъпи суматоха, която нямаше нищо общо с танците. Някакво момиче го хвана за ръката и рече: „Хайде, татенце, да се махаме от тук.“ Някой го побутваше откъм гърба в посоката, в която го водеше момичето. След миг той се озова навън. „Най-добре да си вървиш по пътя, татенце!“ , каза някакъв младеж и добави: „Ще извикат полиция. Как ти беше името? Кой си ти?“

– Аз съм Хенк – отвърна той. – Името ми е Хенк и преди често идвах тук. Аз и Симпатията Върдж идвахме тук много често. Имам модел „Т“. Оставил съм я на паркинга. Искате ли да ви закарам?

– Ами да, защо не? – отвърна момичето. – Ще дойдем с тебе.

Поведе ги, а те го последваха. Накачиха се в колата и бяха много повече, отколкото му се бе сторило в началото. Насядаха един в друг, за да се сместят. Той седна зад волана, но изобщо не го докосна, защото модел „Т“ си знаеше какво се очаква от него и разбира се точно това направи. Запали мотора, излезе от паркинга и се отправи към шосето.

– Дръж, татенце – рече момчето до него, – дръпни му една глътка. Не е най-доброто, но все е нещо. Поне няма да те отрови. Ние всички сме все още живи.

Хенк взе бутилката и я допря до устните си. Наклони назад глава и течността забълбука в гърлото му. Ако до сега в него бе имало някакво съмнение по отношение на това къде се намира, то това съмнение бе напълно разсеяно в този миг. Защото вкуса на течността не можеше да бъде забравен, макар че не можеше и да бъде запомнен. Човек винаги трябваше да опита още веднъж, за да го запомни.

Хенк свали бутилката от устните си и я върна на младежа, който му я беше подал.

– Добро качество е.

– Не е – отвърна младежът, – но е най-доброто, което може да се

купи. Тези черноборсаджии пет пари не дават какво продават. Единственият начин да си сигурен в това, което купуваш, е да ги накараш първо те да пият, за да ги понаблюдаваш малко. Ако тези мошеници не се строполят на земята мъртви или не ослепеят, тогава можеш спокойно да пишеш.

Някой от задната седалка се наведе напред и му подаде саксофон.

– Татенце, ти май владееш това нещо – каза едно от момичетата. – Хайде, посвири ни малко.

– От къде го взехте? – попита Хенк.

– Свихме го от състава – обади се глас отзад. – Онзи тип изобщо нямаше право да го притежава. Само обиждаше инструмента!

Хенк го долепи до устните си, поигра си малко с клавишите и изведнъж саксофонът засвири. Беше много смешно, защото до този момент той не бе държал в ръцете си дори най-обикновен рог. Изобщо не беше музикален. Беше опитал да свири веднъж на устна хармоника, мислейки си, че така ще може да убива времето, но звуците, които излязоха от нея, накараха симпатягата Баунс да побегне с вой. Така че Хенк я бе оставил върху една полица и до сега не се бе сещал за нея.

Автомобилът модел „Т“ се носеше надолу по шосето и не след дълго салонът остана някъде назад. Хенк надуваше саксофона, изумен от това колко хубаво свиреше, а другите пееха и си подаваха бутилката един на друг. По пътя не се виждаха други коли. След малко модел „Т“ напусна долината и се заизкачва по някаква височина. Когато стигна върха, цялата долина се ширна отдолу, обляна от сребристая лунна светлина. Беше като в сън.

По-късно Хенк се зачуди колко ли бе продължило всичко това – колата, носеща се по билото, огряно от луната; той, свирещ на саксофона и прекъсващ музиката само, когато оставяше инструмента настрана, за да дръпне още една глътка от лунното, контрабандно питие. Когато се замисли над всичко това, стори му се че е минала цяла вечност, че колата бе пътувала от незапомнени времена, огряна от лунната светлина, оставяйки след себе си в нощта тъжния, протяжен вой на саксофона.

Отново беше нощ и Хенк се огледа наоколо. Същата пълна луна грееше в небето, ала моделът „Т“ бе спрял встрани от пътя, под едно дърво така, че лунните лъчи не попадаха директно върху него. Хенк се поразтревожи дали тази бе същата нощ или някоя друга, но нямаше как да разбере. „Пък и едва ли има значение“, каза си той. Докато имаше луна, автомобил модел „Т“ и път, по който да кара, какво повече можеше да иска?! Много важно коя беше тази нощ!

Момчетата и момичетата, които бяха с него, вече ги нямаше, но саксофонът лежеше долу, а когато Хенк се изправи, чу как в джоба му нещо бълбука. Той бръкна вътре, за да види какво е, и измъкна оттам контрабандната бутилка. Беше пълна повече от половината. Предвид колко много бяха пили, това му се видя доста странно.

Замислен, Хенк седеше зад волана и гледаше бутилката в ръката си, опитвайки се да реши дали да дръпне още една глътка. Реши, че не бива и сложи бутилката обратно в джоба си. После се пресегна за саксофона, вдигна го и го положи върху седалката до него.

Колата модел „Г“ потръпна отново, закашля се, забумтя. Потегли малко неохотно, напускайки дървото, сетне направи широк завой и се отправи към шосето. Когато се озова върху него, колата се понесе надолу, подскачайки над буците и дупките. Задницата ѝ хвърляше прах, който увисна в лунната нощ като сребърен воал.

Хенк седеше гордо зад волана като внимаваше особено много да не го пипа. Той сплете ръце, отпусна ги в скута си и се облегна назад. Беше му хубаво. Никога не се бе чувствал по-добре. Е, може би не най-добре все пак, казваше си Хенк. Защото в онези луди-млади години, когато беше жив, пъргав и изпълнен с надежда, имаше навярно мигове, в които се чувстваше също така добре, както сега. Мислите му препуснаха назад във времето и сред вехтите спомени изплува един, в който Хенк, леко пийнал (просто за настроение и съвсем не пиян) и без голямо желание за пиене, стоеше на чакълестия паркинг пред „Биг Спринг Павилиън“ и слушаше музиката, идваща от салона. Канеше се да влезе вътре с бутилка, затикната в колана под ризата му – студеното стъкло опираше в стомаха му. Целият ден бе голям пек и той бе работил на полето. Ала вече бе нощ и тя бе прохладна. Мъглата изпълзваше от долината и носеше онзи неопределим аромат на тлъстия, плодороден чернозем. А вътре музиката свиреше и момичето, отправило взор към вратата, чакаше мига, в който той щеше да влезе.

„Хубаво беше тогава“, помисли си Хенк за спомена, изплувал от мъглата на миналото. Обаче не бе по-хубаво от настоящия момент, с колата, която се носеше по билото и целият свят, прострян в краката му и огрян от луната. Различно беше може би, но не и по-хубаво от сегашния миг.

Пътят изостави билото на височината и заизвива надолу по стръмината към долината. За секунда на слабата светлина от фаровете се мярна заек, който заподскача през шосето. Високо в нощното небе някаква невидима птица изписука и това бе единственият звук, освен

тракането и пърпоренето на модел „Т“.

Колата се понесе из долината, но тук луната често се губеше зад клоните на дърветата в гората, която стигаше чак до пътя.

Сетне изведнъж автомобилът се отклони от шосето и под гумите му изскърца чакъл. Отпред се виждаше огромна и тъмна фигура. Колата спря и Хенк застана нащрек – той знаеше къде се намира.

Модел „Т“ се бе върнал отново пред танцувалния салон, но вече нямаше нито вълшебство, нито светлини, нито хора. Паркингът беше празен. В тишината, която последва, след като автомобилът изгаси мотора си, Хенк долови шума на шуртящата вода, извираща от хълма и пълнеща дървеното корито.

Внезапно го обзе злокобно предчувствие. Тук бе така самотно и изоставено, както можеше да се случи само с много свидно и познато място, когато всички хора го напуснеха. Той неохотно се размърда и слезе от колата. Застана до нея облегнал се с ръка на бронята, чудейки се защо модел „Т“ бе дошъл тук и защо той, Хенк, бе слязъл от него.

От тъмните сенки пред главния вход на танцувалния салон се отдели неясна и сгърбена фигура.

– Ти ли си, Хенк? – попита глас.

– Аз съм – отвърна Хенк.

– Господи – рече гласът, – къде отидоха всички?

– Не зная – каза Хенк. – Бях тук преди две вечери. Тогава имаше много хора.

Фигурата се приближи.

– Не ти ли се намира нещо за пиене? – рече тя.

– Разбира се, Върдж – отвърна Хенк, защото сега вече знаеше чий е този глас. – Имам нещо за пийване.

Той бръкна в джоба си, извади бутилката и я подаде на Върдж. Върдж я взе и седна на стъпалото на автомобила. Не пи веднага, а просто държеше бутилката с две ръце.

– Как я караш, Хенк? – попита той. – Господи, от кога не съм те виждал?!

– Добре съм – отвърна Хенк. – Вятърът ле отнесе към Уилоу Бенд и просто останах там. Знаеш ли Уилоу Бенд?

– Бил съм там веднъж. Просто съм минавал, но не съм спирал или нещо такова. Щях да спра, ако знаех, че ти си там. Съвсем бях изгубил дирите ти.

Имаше нещо, което Хенк бе чувал за симпатягата Върдж, и реши, че е редно да му го каже, но за нищо на света не можеше да си спомни

какво бе то. Така че в крайна сметка нищо не му каза.

– Не ми провървя много – рече Върдж. – Не стана това, което очаквах. Джанет почина и ме остави сам, а после аз се пропих и загубих бензиностанцията. Сетне се залавях с различни работи, но не можах да се установя на едно място. За нищо свястно не успях да се закача.

Върдж отпуши бутилката и пи.

– Добро е – рече той, подавайки я обратно на Хенк.

Хенк също пи, седна на стъпалото до Върдж и постави бутилката помежду им.

– Известно време имах един максуел – обади се отново Върдж, – но май го изгубих. Забравих къде съм го оставил. Търсих навсякъде.

– Нямах нужда от твоя максуел, Върдж – каза Хенк. – Аз притежавам този модел „Г“.

– Господи, тук е толкова самотно и пусто! – рече Върдж. – Не мислиш ли?

– Да, пусто е. Ето, пийни още. Ще измислим какво ще правим.

– Няма смисъл да седим тук – каза Върдж. – Трябва да отидем с другите.

– Най-добре да видим колко бензин има – предложи Хенк. – Не зная колко е останало в резервоара.

Той отвори предната врата, бръкна под седалката и затърси сондата, та да провери нивото на горивото. Намери я и отвъртя капачето на резервоара. Порови из джобовете си търсейки кибрит, за да освети отвъстието.

– Хей – рече Върдж, не пали кибрит близо до резервоара. Ще ни хвърлиш във въздуха като нищо. В задния си джоб имам фенерче. Виж го дали работи.

Батериите бяха изтощени, но все пак светеше, макар и слабо. Хенк пъкна сондата в резервоара и я издърпа, когато тя докосна дъното, придържайки палеца си в точката отбелязваща горния край на резервоара. Пръчицата бе влажна почти до пръста му.

– Пълен е почти до горе – рече Върдж. – Кога си зареждал за последен път?

– Изобщо не съм го зареждал!

Симпатията Върдж бе порядъчно впечатлен.

– Ама тая тенекиена кранта – рече той, – почти не гълта бензин!

Хенк затвори капачето на резервоара и те отново седнаха на стъпалото като отново дръпнаха по една глътка от бутилката.

– Струва ми се, че от дълго време тук за мене е пусто – каза Върдж.

– Ужасно тъмно и пусто. Ами ти, Хенк?

– Аз съм самотен – отвърна Хенк, – откакто Стария Баунс предаде богу дух и ме остави сам. Никога не се ожених. Някак не ми остана време. Баунс и аз ходехме заедно навсякъде. Той идваше с мене в бара на Бред и лягаше под някоя маса отвън. После, когато Бред ни изхвърлеше, двамата заедно се прибирахме у дома.

– Нищо няма да свършим, ако само седим тук и се оплакваме – каза Върдж. – Така че нека да дръпнем още по една глътка, а после ще запала двигателя с манивелата и тръгваме.

– Няма нужда от манивела – рече Хенк. – Просто се качваме и тя сама тръгва.

– Бре да му се не види! – възкликна Върдж. – Ама ти яко си я тренирал!

Двамата дръпнаха по една глътка и се качиха в автомобила, който потегли, напускайки паркинга и отправяйки се към шосето.

– Къде смяташ да отидем? – попита Върдж. – Знаеш ли някое място?

– Не, не зная – отвърна Хенк. – Нека колата да ни закара, където тя иска. Тя знае пътя.

Върдж взе саксофона от седалката и попита:

– Откъде се взе това нещо? Доколкото си спомням, ти не можеш да свириш на саксофон.

– Никога не съм могъл преди – рече Хенк, взе инструмента от ръцете на Върдж и го долепи до устните се. Саксофонът жално заплака, а след това изви бодро и отривисто.

– Да ме вземат мътните! – възкликна Върдж, – Доста добре го правиш.

Модел „Т“ се носеше весело по пътя. Калобраните му плющяха, предното стъкло потракваше, а пружинките с магнитчетата, закрепени на арматурното табло радостно потропваха. През цялото време Хенк надуваше саксофона и мелодията безсилна и истинска, а в светлината на фаровете се виждаше как подплашени нощни птици с кратки писъци се стрелваха пред колата.

Автомобилът забуботи нагоре по стръмнината, за да се изкачи на билото. Той се движеше по тесния, пращен път, огрян от светлината, минавайки покрай оградените пасища от двете страни и кравите, дремещи в тях.

– Да не ме викат Върдж, ако сега не е, както беше преди! Ние двамата заедно, тръгнахме на път в лунната нощ... Какво стана с нас, Хенк?

Къде сбъркахме? Сега е както преди, а така е било много, много отдавна. Какво е станало с годините между сега и тогава.

Хенк си мълчеше. Той просто продължаваше да надува саксофона.

– Никога не искахме много – рече Върдж. – Бяхме щастливи, както си бяхме. Не искахме да се променяме. Но тайфата се отдалечи от нас. Изпожениха се, намериха си стабилни служби, някои дори станаха големи клечки. А това бе най-лошото... когато станаха толкова важни! Ние останахме сами – само ние двамата, ти и аз. Ние, които не желяехме да се променяме. Ние не само не искахме да остаряваме. Имаше и нещо друго. Времето беше такова – трябваше да си млад и луда глава. Ние някак си знаехме това. И разбира се оказахме се прави. Никога след това не беше така хубаво.

Автомобилът модел „Т“ зализа надолу по дългата стръмнина, а под тях се откри огромна магистрала – широка, с много платна и трепкащите светлини на много коли.

– Наближаваме магистралата, Хенк каза Върдж. – Може би трябва да отбием някъде. Този твой стар модел „Т“ е добър автомобил, разбира се, най-добрата кола, която съм виждал, но там долу карат доста бързо и не се шегуват.

– Но аз нищо не й правя – отвърна Хенк. – Не я управлявам. Тя си кара сама и знае какво иска.

– О, добре! Майната му! – отвърна Върдж. – Каквото ще да става! Аз съм „за“. Тук ми е добре, чувствам, че съм на сигурно място. Никога не съм се чувствал така добре през целия си скапан живот. Господи, не знам какво щях да правя, ако не беше дошъл! Защо не оставиш за малко този смешен сакс и не му дръпнеш още една глътка, преди да съм изпил всичко.

И така Хенк дръпна още няколко глътки, за да навакса пропуснатото и когато подаде обратно бутилката на Върдж, модел „Т“ се изкачваше по рампата, запътил се към магистралата. После весело подкара в своето си платно, задминавайки няколко коли, за които не можеше да се каже, че едва вървят. Калниците тракаха от по-голямата скорост, а пружинките с магнитчетата трещяха като картечници.

– Леле! – възхити се Върдж. – Виж я само как се носи старата мадама! Има още хляб в нея! Имаш ли представа, Хенк, къде отиваме?

– Ни най-малко – отвърна Хенк като отново взе сакса.

– Ами, по дяволите! – рече Върдж. – Наистина няма никакво значение... щом сме на път... Преди малко видях една табела, на която пишеше „Чикаго“. Смяташ ли, че може да отиваме в Чикаго?

Хенк извади мундшука на саксофона от устата си и каза:

– Може би. Изобщо не бих се тревожил за това.

– И аз не се тревожа – отвърна Симпатията Върдж. – Чикаго, ето ни идваме! До тук алкохолът все още е на лице. Той като че ли не свършва. Така редовно смучем от бутилката, а тя е все още пълна повече от половината.

– Гладен ли си, Върдж? – попита Хенк.

– Не, по дяволите! – отвърна Върдж. – Нито съм гладен, нито пък ми се спи. Никога не съм се чувствал толкова добре! Само алкохолът да не свършва и тази бричка да е цяла и невредима.

Модел „Т“ трещеше до бога, каращ в този миг успоредно с няколко гладки и лъскави коли, които не издаваха и звук. Хенк свиреше на саксофона, Симпатията Върдж размахваше високо бутилката и крещеше, когато старата таратайка задминаваше някой линкълн или кадилак. Луната бе заседнала в небето и сякаш изобщо не се движеше. Магистралата се превърна в платен аутобан и отпред изникна първия пост.

– Предполагам, че имаш дребни пари – рече Върдж. – Колкото до мене, аз няма и пукнат грош.

Пари обаче не мяха нужни, защото когато модел „Т“ приближи към постовата кабина, бариерата сама се вдигна и го пусна да мине без да плаща.

– Успяхме! – изкрещя Върдж. – Пътят е безплатен за нас и така трябва да бъде! След всичко, което преживяхме с тебе, най-последно малко късмет!

Чикаго се простираше пред тях и отляво на пътя. Червените сигнални светлини мигаха по върховете на небостъргачите на брега на езерото. Автомобилът направи широк завой и мина покрай тях. Ню Йорк беше точно зад следващия остър завой, след като минаха край Чикаго и долния завой на езерото.

– Никога не съм виждал Ню Йорк – каза Върдж, – но съм виждал снимки на Манхатън. Никога не съм знаел, Хенк, че Чикаго и Манхатън са толкова близо един до друг.

– Нито пък аз – отвърна Хенк, като за миг спря да надува саксофона. – Географията е напълно объркана в случая, но какво ни засяга? С тази славна бричка целият свят е наш!

Той отново хвана саксофона, а модел „Т“ продължи да се носи напред. Минаха с трясък през каньоните на Манхатън, заобиколиха Бостън и стигнаха Вашингтон. Там на високото се възправи паметникът на Джордж Вашингтон, а родният Ейб¹ стоеше замислен на брега на

езерото Потомак.

Те продължиха до Ричмънд и се спуснаха покрай Атланта, прелетявайки през напоените с лунна светлина пясъци на Флорида. Караха по стари пътища, където дърветата бяха покрити с мъх и видяха светлините на стария и роден Ню Орлийнс някъде в далечината отляво на пътя. Сега отново се бяха насочили на север. колата отново галопираше по билото на планините, а долу се простираха полета и нивя. Върху небесния свод луната бе все още там, където бе и преди. Двамата караха през един свят, в който бе вечно три часа сутринта.

– Знаеш ли? – рече Върдж. – Нямам нищо против това да продължи вечно. Не бих имал нищо против, ако изобщо не стигнем там, за където сме тръгнали. В самото пътуване има много повече забавление, отколкото в това да се тревожим за посоката. Я остави тая тръба и дръпни още една глътка! Сигурно адски ти е пресъхнало гърлото.

Хенк остави саксофона и посегна към бутилката.

– Знаеш ли, Върдж – каза той, – и аз чувствам същото като тебе. Просто няма смисъл да се тревожим за онова, което има да се случва, както и за това на къде сме тръгнали. Като че ли нищо не може да е похубаво от този момент.

Там някъде, при танцувалния салон Хенк си бе спомнил, че е чувал нещо за Симпаягата Върдж и си бе помислил, че е редно да му го каже, но за нищо на света не можа да си го спомни. Сега обаче той изведнъж се сети: беше толкова незначително, че едва ли си струваше да се споменава.

Онова, което си спомни, беше, че Симпаягата Върдж бе отдавна покойник.

Хенк надигна бутилката и дръпна дълга глътка. Стори му се, че никога не бе вкусвал нещо толкова хубаво. Той подаде обратно бутилката, отново взе саксофона и започна енергично да натиска клавишите, напъвайки дробовете си, а призрактът на модел „Г“^{cc} препускаше по огрения от лунната светлина път.

КРАЙ

© 1975 Клифърд Саймък
© Вилиана Данова, превод от английски

Clifford Simak
A Ghost of the Model T, 1975

Източник: <http://sfbg.us>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/976>]